МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2026 року

Харків – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2026 року

Харків
ХНМУ
2026

УДК 159.9:616.89

Редакційна колегія:

М'ясоєдов В. В. – голова, ректор Харківського національного медичного університету, д.мед.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Савєльєва Н. М. – перший проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного медичного університету, д. мед. н., професор;

Кривошапка О. В. – проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного медичного університету, к.мед.н., доцент;

Наконечна О. А. – проректор з наукової роботи Харківського національного медичного університету, д. мед. наук, професор;

Кадикова О. І. – декан І медичного факультету Харківського національного медичного університету, д. мед. наук, професор;

Абасалієва О. М. – в.о.зав кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету, к. психол. н.;

Соколова І. М. – професор кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету, д. психол. н.;

Забєліна О. С. – викладач кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету.

Клінічна психологія та психічне здоров'я: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 23 квітня 2026 р.). Харків : Харківський національний медичний університет, 2026. 116 с.

У збірнику представлено матеріали науковців, практичних психологів, викладачів, здобувачів вищої освіти та фахівців у сфері психічного здоров'я з різних регіонів України. Доповіді присвячено актуальним проблемам клінічної психології, психічного здоров'я, психотерапії, психологічної реабілітації, кризової та травмофокусованої допомоги, психосоціальної підтримки в умовах війни, а також сучасним підходам до професійної підготовки фахівців психологічного профілю.

Наукове видання рекомендовано науково-педагогічним працівникам, психологам-практикам, психотерапевтам, докторантам, аспірантам, магістрантам, здобувачам вищої освіти та всім, хто цікавиться сучасними проблемами клінічної психології та збереження психічного здоров'я.

Автори публікацій несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, а також за граматичні й стилістичні помилки.

УДК 159.9:616.89

ЗМІСТ

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ВЕТЕРАНАМ І ЇХНІМ СІМ'ЯМ У КЛІНІЧНОМУ ТА СОЦІАЛЬНОМУ ВИМІРАХ *Абасалієва О. М.*	9
ОСТЕОПАТИЧНІ ТЕХНІКИ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З РАС *Абасалієва О.М., Кузьменко Т.А.*	11
КОГНІТИВНА РИГІДНІСТЬ ЯК ФАКТОР ВРАЗЛИВОСТІ ТА РЕСУРС РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ *Абасалієва О.М., Панасюк К.К.*	12
ТІЛЕСНО ОРІЄНТОВАНІ ПІДХОДИ У РОБОТІ З ТРАВМАТИЧНИМ ДОСВІДОМ *Абасалієва О. М., Соколова І. М.*	13
РОЗЛАДИ ХАРЧОВОЇ ПОВЕДІНКИ ТА СУЧАСНІ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ ПІДХОДИ І МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ДОПОМОГА *Абасалієва О. М., Чернова В. К., Забєліна О. С.*	14
ІНТЕГРАЦІЯ АРТ-ТЕРАПІЇ У ВИРІШЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ПСИХОЛОГІЇ: ПРОФІЛАКТИКА ТА ПОДОЛАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У МОЛОДІ *Бєляєва Н.Є., Агаєва С.М.*	16
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТРИВОЖНОСТІ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ, ПСИХОЛОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ АСПЕКТ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ *Бєляєва Н.Є., Шопіна О.А.*	17
СОЦІАЛЬНІ СТЕРЕОТИПИ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ МОЛОДІ *Бєляєва Н.Є., Андерс В.М.*	18
ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ СТУДЕНТІВ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ *Бєляєва Н.Є., Величко Т.П.*	19
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ПЕРСОНАЛУ ЯК КЛЮЧОВА АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПСИХОЛОГІЇ *Бєляєва Н.Є., Козак О.В.*	20
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПСИХОЛОГІЧНИХ СТАДІЙ ПЕРЕЖИВАННЯ ГОРЯ ТА АДАПТАЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ ОСОБИСТОСТІ *Бєляєва Н.Є., Курдюмова Д.Р.*	21
ПЕРВИННІ ПРОЯВИ ТА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ У МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ОНКОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ *Богдан Ж.Б., Лебеденко Д.Н.*	22
СТАТЕВІ ВІДМІННОСТІ У КОНТЕКСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ТРИВАЛОГО ТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСУ *Борейко Ю.Г., Власюк А.В.*	23
ОБМЕЖЕННЯ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЯК ФАКТОР УСКЛАДНЕННЯ ПСИХІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ *Бровченко А. К.*	24
ОСОБИСТІСНІ ЧИННИКИ РИЗИКУ РОЗВИТКУ ТРИВОЖНИХ РОЗЛАДІВ У МОЛОДІ *Бублієнко К.Ю., Маннапова К.Р.*	25
ПОСТТРАВМАТИЧНЕ ЗРОСТАННЯ ЯК ФАКТОР АДАПТАЦІЇ ОСІБ З МІГРАЦІЙНИМ ДОСВІДОМ *Булавіна С. І., Красіна Г.В.*	26
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИХИЛЬНОСТІ ДО ЛІКУВАННЯ У ОСІБ ІЗ НАРКОЗАЛЕЖНІСТЮ *Бурч С. Д., Ломакін Г. І.*	28

травматичного досвіду війни проявляються як на індивідуальному, так і на сімейному рівнях, що зумовлює необхідність комплексного підходу до їх подолання.

Ефективна допомога передбачає своєчасну діагностику, поетапну психотерапевтичну роботу, розвиток навичок саморегуляції та психологічної гнучкості, а також залучення соціальних ресурсів підтримки. Особливу роль відіграє робота з сім'єю ветерана, спрямована на відновлення емоційних зв'язків і покращення взаємодії.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці інноваційних моделей психосоціальної підтримки ветеранів, що враховують специфіку українського контексту, а також у вивченні ефективності різних форм допомоги з метою їх подальшого вдосконалення.

ОСТЕОПАТИЧНІ ТЕХНІКИ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З РАС

Абасалієва О.М., Кузьменко Т.А.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

За даними сучасних епідеміологічних досліджень, поширеність розладів аутистичного спектра постійно зростає. РАС розглядається як нейророзвит-ковий розлад, що характеризується порушеннями соціальної комунікації, обмеженими інтересами та повторюваними формами поведінки (Lord C., 2020).

Окрім поведінкових особливостей, у значної частини дітей з РАС спостерігаються порушення моторної координації, постурального контролю та сенсорної інтеграції (Fournier K., 2010). Такі особливості можуть впливати на формування адаптивних навичок, мовлення та соціальної взаємодії.

У зв'язку з цим актуальним є пошук комплексних методів допомоги, які враховують взаємозв'язок психічних і тілесних процесів у розвитку дитини.

Дослідження сенсомоторного розвитку дітей з РАС демонструють, що порушення моторної координації є поширеним супутнім проявом аутизму (Fournier K., 2010). Також відзначаються труднощі інтеграції сенсорної інформації, що впливають на поведінку та навчання (Ayres A., 2005). У сучасній літературі підкреслюється важливість раннього втручання та міждисци-плінарної підтримки дітей з РАС (Lord C., 2020). У рамках таких підходів розглядаються різні тілесно-орієнтовані методи, спрямовані на нормалізацію сенсорної регуляції, м'язового тонусу та постурального контролю.

Остеопатичний підхід базується на концепції взаємозв'язку структури та функції організму і розглядає організм як цілісну систему взаємодії структурних та функціональних компонентів (Chila A., 2011). У деяких дослідженнях описано застосування остеопатичної мануальної корекції при різних неврологічних станах, що може сприяти покращенню функціонального стану нервової системи (Cerritelli F., 2015).

Розвиток дитини з розладами аутистичного спектра характеризується комплексними порушеннями, що охоплюють не лише сферу соціальної взаємодії та комунікації, але й базові механізми сенсомоторної регуляції. У сучасних дослідженнях підкреслюється, що функціонування психіки дитини безпосередньо пов'язане з рівнем розвитку тілесних процесів, зокрема сенсорної інтеграції, м'язового тонусу та постурального контролю (Ayres A., 2005).

У межах нейропсихологічного підходу зазначається, що недостатність обробки сенсорної інформації може призводити до формування дезоргані-зованих поведінкових реакцій, труднощів концентрації уваги та зниження здатності до довільної регуляції діяльності. Це створює додаткові бар'єри для включення дитини у психолого-педагогічні програми розвитку.

Українські дослідження в галузі спеціальної психології та корекційної педагогіки також вказують на значущість тілесного компонента у розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Зокрема, наголошується, що порушення м'язового тонусу, координації рухів та просторової орієнтації можуть виступати чинниками, що ускладнюють формування вищих

психічних функцій, включаючи мовлення, мислення та емоційну регуляцію (Колупаєва А. А., 2012, Гаяш О.В., 2021).

З позиції біопсихосоціальної моделі психічного здоров'я розвиток дитини розглядається як результат взаємодії біологічних, психологічних і соціальних факторів. У цьому контексті тілесна регуляція виступає фундаментальним рівнем, на якому формуються подальші психічні процеси. Порушення на цьому рівні можуть проявлятися у вигляді підвищеної сенсорної чутливості, труднощів самозаспокоєння, нестабільності емоційного стану.

Остеопатичний підхід ґрунтується на уявленні про організм як єдину функціональну систему, у якій структура і функція перебувають у взаємозв'язку. Застосування остеопатичних технік спрямоване на нормалізацію рухливості тканин, покращення циркуляції рідин, зниження напруження фасціальних структур та оптимізацію нейровегетативної регуляції (Cerritelli F., 2015).

У роботі з дітьми з РАС остеопатичні втручання мають специфічні особливості, пов'язані з підвищеною сенсорною чутливістю та потребою у м'яких, неінвазивних методах впливу. Використання делікатних мануальних технік дозволяє знизити рівень соматичного напруження, що може позитивно впливати на загальний психоемоційний стан дитини.

Важливим аспектом є вплив остеопатичних технік на функціонування автономної нервової системи. Як показують дослідження, у дітей з РАС часто спостерігається дисбаланс між симпатичним і парасимпатичним відділами, що проявляється у підвищеній тривожності, труднощах адаптації до змін середовища та нестабільності поведінки. М'яка тілесна регуляція може сприяти зниженню рівня фізіологічного збудження та формуванню більш стабільних адаптаційних реакцій.

У межах сучасних українських підходів до корекційної роботи підкреслюється необхідність інтеграції різних методів впливу, включаючи психологічні, педагогічні та тілесно-орієнтовані. Такий підхід дозволяє створити умови для більш повноцінного розвитку дитини, враховуючи її індивідуальні особливості та потреби.

Остеопатичні техніки у цьому контексті можуть виконувати підготовчу та супровідну функцію, створюючи сприятливий фізіологічний фон для подальшої психолого-педагогічної роботи. Зниження рівня тілесного напруження та нормалізація сенсорної регуляції можуть підвищувати здатність дитини до взаємодії, навчання та формування нових поведінкових навичок.

Таким чином, сучасні дослідження свідчать про значну роль сенсомоторних порушень у структурі розладів аутистичного спектра. У зв'язку з цим використання тілесно-орієнтованих підходів у рамках комплексної допомоги дітям з РАС є перспективним напрямом. Інтеграція остеопатичних технік у систему комплексної допомоги дітям з РАС відповідає сучасним уявленням про цілісність розвитку дитини та необхідність врахування тілесного компоненту у процесі психологічної підтримки.

КОГНІТИВНА РИГІДНІСТЬ ЯК ФАКТОР ВРАЗЛИВОСТІ ТА РЕСУРС РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Абасалієва О.М., Панасюк К.К.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

У сучасних умовах підвищеного психоемоційного навантаження, соціальної нестабільності та впливу стресогенних чинників проблема збереження психічного здоров'я набуває особливої актуальності. У цьому контексті зростає інтерес до вивчення когнітивних механізмів, що визначають індивідуальні відмінності у реагуванні на складні життєві ситуації та виступають мішенню психологічної профілактики. Одним із таких механізмів є когнітивна ригідність.

Когнітивна ригідність розглядається як відносно стійка характеристика мислення, що проявляється у труднощах перебудови когнітивних структур, обмеженій варіативності